

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра Оториноларингології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи
Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ
01 вересня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ДИТЯЧА ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЯ»**

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність: 222 «Медицина»
Освітньо-професійна програма: Медицина

2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Медицина» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 8 від 29 червня 2023 року).

Розробники:
завідувач кафедри, д.мед.н., проф. Пухлік С.М.
к.мед.н., ас. Тагунова І.К.
к.мед.н., ас. Андреев О.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри оториноларингології
Протокол № 1 від 30.08.2023 р.

Завідувач кафедри _____ *Сергій Пухлік*

Погоджено із гарантом ОПН _____ Валерія МАРІЧЕРЕДА

Схвалено предметно-цикловою методичною комісією з хірургічних дисциплін ОНМедУ
Протокол № 1 від 30.08.2023 р.

Голова предметно-циклової методичної комісії з хірургічних дисциплін ОНМедУ
_____ Василь Міщенко

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № 1 від "28" 08 2024 р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № _____ від "____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Голова предметно-циклової методичної комісії з хірургічних дисциплін ОНМедУ
_____ Василь Міщенко

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість:	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	<i>Денна форма навчання</i> <i>Вибіркова дисципліна</i>
Кредитів: 3		<i>Рік підготовки: 5</i>
Годин: 90	Спеціальність 222 «Медицина»	<i>Семестри ІХ</i>
		<i>Лекції (0 год.)</i>
		<i>Семінарські (0 год.)</i>
		<i>Практичні (30 год.)</i>
		<i>Лабораторні (0 год.)</i>
		<i>Самостійна робота (60 год.)</i>
		<i>у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)</i>
		<i>Форма підсумкового контролю – залік</i>
Змістових модулів: 1	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: Опанування здобувачем вищої освіти знань і формування елементів професійних компетентностей в галузі дитячої оториноларингології та удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

Завдання:

1. Формування вмінь та навичок: з диференційної діагностики, найбільш поширених ЛОР захворювань у дітей.

2. Удосконалення навичок обґрунтування клінічного діагнозу, складання плану лабораторних та інструментальних досліджень,

3. Опанування вмінням визначати тактику невідкладної допомоги, лікування та профілактики найбільш поширених ЛОР захворювань у дітей.

Інтегральна компетентність (рівень 7) за вимогами НРК. Здатність розв'язувати типові та складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

Загальні компетентності за вимогами НРК

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення

ЗК7. Здатність працювати в команді

ЗК10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані

СК2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів

СК3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання

СК4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань

СК5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань

СК6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань

СК7. Здатність до діагностування невідкладних станів

СК8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги

СК9. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів

СК11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, включаючи систему раннього втручання

СК17. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції

СК25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

СК26. Здатність визначати тактику ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду

СК27. Здатність до вміння діагностувати та визначати тактику ведення хворих на позалегенові й поширені форми туберкульозу, у т.ч. ко-інфекцію ТБ/ВІЛ з хіміорезистентним перебігом

Програмні результати навчання

ПРН1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН2. Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.

ПРН3. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем, включаючи систему раннього втручання.

ПРН4. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).

ПРН5. Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.

ПРН6. Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря- керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).

ПРН7. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН8. Визначити головний клінічний синдром або симптом, яким обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення стану людини за будь- яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.

ПРН9. Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони

здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміння обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

ПРН10. Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН14. Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.

ПРН17. Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН18. Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.

ПРН21. Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН32. Вміння діагностувати та визначати тактику ведення хворих на позалегеневі й поширені форми туберкульозу, у т.ч. ко- інфекцію ТБ/ВІЛ з хіміорезистентним перебігом. Голова предметно-циклової методичної комісії з хірургічних дисциплін ОНМедУ

_____ Василь Міщенко

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість:	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Денна форма навчання Вибіркова дисципліна
Кредитів: 3	Спеціальність 222 «Медицина»	Рік підготовки: 5
Годин: 90	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	Семестри ІХ Лекції (0 год.)
Змістових модулів: 1		Семінарські (0 год.) Практичні (30 год.) Лабораторні (0 год.) Самостійна робота (60 год.) у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.) Форма підсумкового контролю – залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: Опанування здобувачем вищої освіти знань і формування елементів професійних компетентностей в галузі дитячої оториноларингології та удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

Завдання:

- 1.Формування вмінь та навичок: з диференційної діагностики, найбільш поширених ЛОР захворювань у дітей.
2. Удосконалення навичок обґрунтування клінічного діагнозу, складання плану лабораторних та інструментальних досліджень,
- 3.Опанування вмінням визначати тактику невідкладної допомоги, лікування та профілактики найбільш поширених ЛОР захворювань у дітей.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

- **Загальних (ЗК):**

ЗК1 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4 – Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК5 – Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6 – Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7 – Здатність працювати в команді.

ЗК10 – Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.

- **Спеціальних(СК):**

СК1 – Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

СК2 – Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.

СК3 – Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

СК4 – Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань

СК5 – Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань.

СК6 – Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.

СК7 – Здатність до діагностування невідкладних станів.

СК8 – Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.

СК9 – Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів

СК11 – Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

СК17. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції

СК25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

СК26. Здатність визначати тактику ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду

СК27.Здатність до вміння діагностувати та визначати тактику ведення хворих на позалегеневі й поширені форми туберкульозу, у т.ч. ко-інфекцію ТБ/ВІЛ з хіміорезистентним перебігом

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1 - Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН2 - Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.

ПРН3 - Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.

ПРН4 - Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).

ПРН5 - Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.

ПРН6 - Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).

ПРН7 - Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН8 - Визначити головний клінічний синдром або симптом, яким обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.

ПРН9 - Визначити характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміння обґрунтувати персоналізовані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

ПРН10 - Визначити необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН14 - Визначити тактику та надавати екстрену медичну допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.

ПРН17 - Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН18 - Визначити стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.

ПРН21 - Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН32. Вміння діагностувати та визначити тактику ведення хворих на позалегенові й поширені форми туберкульозу, у т.ч. коінфекцію ТБ/ВІЛ з хіміорезистентним перебігом.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати: Етіологію, патогенез, клініку, діагностику, диференційну діагностику, лікування, профілактику поширених ЛОР захворювань з урахуванням вікових особливостей.

Вміти:

- Спілкуватися із пацієнтами, збирати скарги, анамнез життя та захворювання.
- Оцінювати стан ЛОР органів у нормі та при різноманітних видах патології.

- Проводити клінічне обстеження ЛОР хворих дитячого віку за стандартними методиками.
- Аналізувати результати лабораторних, функціональних та інструментальних досліджень.
- Проводити диференційну діагностику та обґрунтовувати клінічний діагноз.
- Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах.
- Визначати характер та принципи лікування хворих на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
- Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) при поширених ЛОР захворюваннях
- Вести медичну документацію при поширених ЛОР захворюваннях у дітей.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Клінічна анатомія, фізіологія, методи дослідження вуха, особливості обстеження дітей раннього та молодшого дитячого віку.

Оволодіння здобувачами вищої освіти практичними навичками: користування лобним рефлектором, проведення отоскопії, передньої риноскопії, епі-, мезо- та гіпофарингоскопії, непрямой ларингоскопії, дослідження прохідності слухової труби, визначення гостроти слуху, визначення дихальної та нюхової функцій носу, взяття мазків з носа, глотки для бактеріологічного та вірусологічного дослідження. Клінічна анатомія зовнішнього вуха і середнього вуха. Трансмісійна, трансформаційна функції. Будова завитки та її рецепторного апарата. Теорії звукопроведення та звукосприйняття. Дослідження слухової функції.

Тема 2. Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження носа, приносних пазух, глотки, гортані, трахеї, стравоходу. Будова зовнішнього носа. Порожнина носа, структура його стінок. Функціональні відділи порожнини носа. Кровообіг та іннервація носової системи. Клініко-топографічні відносини решітчастого лабіринту, верхньощелепної, лобової, клиноподібної пазух та оточуючих анатомічних утворень. Особливості будови носової системи у дитячому віці. Методи дослідження порожнини носа і приносних пазух. Анатомічні утворення носоглотки, ротоглотки, гортаноглотки. Структура і функції лімфоаденоїдного глоткового кільця. Топографія гортані. Хрящі, суглоби та зв'язки гортані. Кровообіг та іннервація гортані. Будова трахеї. Відділи трахеї і її топографо-анатомічні зв'язки. Структура бронхів. Кровообіг, лімфовідтік та іннервація трахеобронхіальної системи. Будова стравоходу, кровообіг, іннервація. Відділи стравоходу і їх топографія. Анатомо-фізіологічні зв'язки стравоходу.

Тема 3. Захворювання зовнішнього вуха. Вроджені вади розвитку. Зовнішній отит (фурункул, розповсюджене запалення зовнішнього слухового проходу), отомікоз, бешіа, перихондрит, екзема, отгематома, сірчана пробка. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми, методи лікування захворювань зовнішнього вуха. Методи видалення сірчаної пробки та сторонніх тіл: гачком, промивання зовнішнього слухового проходу. Накладання пов'язки на вухо та зігріваючого компресу. Вроджені вади розвитку вуха.

Тема 4. Гострий гнійний середній отит. Отомікоз, мастоїдит. Шляхи проникнення інфекції у середнє вухо. Стадії гострого гнійного середнього отиту, клініка, діагностика. Оцінка даних отоскопії у хворих з гострим запаленням середнього вуха, рентгенографії скроневи́х кісток за Шюллером, КТ і МРТ-дослідження вуха. Обґрунтування діагнозу, вибір раціональної лікувальної тактики у залежності від стадії захворювання. Показання до парацентезу. Техніка парацентезу. Особливості перебігу гострого гнійного середнього отиту при інфекційних захворюваннях та у дитячому віці. Наслідки захворювання. Етіологія, патогенез, класифікація, клініка мастоїдиту. Диференційний діагноз гострого гнійного середнього отиту, мастоїдиту з зовнішнім отитом. Принципи лікування (консервативне і хірургічне) у залежності від стадії мастоїдиту. Показання до антростомаї.

Тема 5. Хронічний гнійний середній отит, лабіринтит. Роль захворювань верхніх дихальних шляхів, імунологічного стану організму та алергічного фактора у генезі хронічного гнійного середнього отиту. Обов'язкові ознаки, мезотимпаніт та епітимпаніт, холестеатома, диференційна діагностика. Основні принципи консервативного і хірургічного лікування мезо- і епітимпаніту. Показання до радикальної операції на вусі, її етапи. Показання до слуховідновлюючих операцій. Тимпанопластика. Етапи та типи (за Вульштейном). Лабіринтит. Шляхи проникнення інфекції до внутрішнього вуха. Клінічні форми (обмежений, дифузний, серозний, гнійний, некротичний лабіринтити), діагностика, лікування.

Тема 6. Атипові форми мастоїдитів. Шляхи проникнення інфекції у сосковидний відросток. Фактори, які впливають на перебіг гострого мастоїдиту. Різновиди мастоїдитів у залежності від перебігу (латентний, миттєвий) та локалізації гнійного осередка (верхівково-шийні форми: Бецоляда, Муре, Орлеанського, Чителлі; зигоматит, петрозит, сквамїт, окципітит). Особливості діагностики і клініки атипових форм мастоїдиту. Принципи лікування (консервативне і хірургічне) у залежності від стадії мастоїдиту. Профілактика.

Тема 7. Негнійні захворювання вуха: секреторний середній отит, сенсоневральна приглухуватість. Секреторний середній отит, причини, значення алергії і дисфункції слухової труби у генезі захворювання. Дані отоскопії, дослідження слухової функції. Методи консервативного і хірургічного лікування: тимпанопункція, міринготомія, шунтування, лазерне дренування барабанної порожнини. Сенсоневральна приглухуватість – етіологічна класифікація, патогенез, комплексна діагностика, дані акуметрії, сучасні методи консервативного лікування. Профілактика захворювань слухового нерва. Кохлеарна імплантація.

Тема 8. Гострі та хронічні захворювання порожнини носа та приноскових пазух. Деформація зовнішнього носа і носової перегородки. Ринопластика. Сикоз, екзема, бешіха, ринфіма, фурункул та карбункул носа, можливі ускладнення. Принципи лікування. Гострі риносинусити. Роль інфекції в виникненні гострого риніту, схильність до захворювання. Клінічні стадії. Принципи лікування. Особливості клінічного перебігу гострого риносинуситу у немовлят. Основні форми хронічного риніту (інфекційний, алергічний та інші (гіпертрофічний, атрофічний, вазомоторний, медикаментозний, гормональний, психогенний тощо), клініка, діагностика, лікування. Алергодіагностика в оториноларингології. Сучасні методи лікування захворювань носа. Гострий і хронічний риносинусит - патологоанатомічні зміни, класифікація, загальні і місцеві симптоми. Додаткові методи дослідження: рентгенографія, КТ, МРТ, термографія тощо. Лікування – консервативне і хірургічне. Вікові особливості розвитку приноскових порожнин, значення їх у патології ЛОР-органів у дітей. Зв'язок верхньощелепної пазухи з розвитком зубощелепної системи. Показання до операцій на приноскових пазухах.

Тема 9. Риногенні і отогенні внутрішньочерепні та орбітальні ускладнення. Реактивний набряк клітковини орбіти та повік, остеоперіостит орбіти, субперіостальний та ретробульбарний абсцеси, флегмона орбіти. Риногенні та отогенні внутрішньочерепні ускладнення. Шляхи проникнення інфекції в порожнину черепа. Екстрадуральний і субдуральний абсцеси, менінгіт, тромбоз печеристого і сигмовидного синусів. Клініка ускладнень, принципи лікування.

Тема 10. Гострі та хронічні тонзилофарингіти та їх ускладнення. Гострі тонзилофарингіти, клініка, лікування. Гострі бактеріальні тонзиліти. Диференційна діагностика. Загальні принципи обстеження, лікування та профілактики. Ускладнення бактеріальних тонзилітів. Паратонзиліт, паратонзиллярний абсцес, парафарингеальний абсцес, внутрішньомигдаликовий абсцес, аденофлегмона, медіастиніт, тонзилогенний сепсис. Абсцестонзилектомія. Заглотковий абсцес.

Тема 11. Гострі вторинні тонзиліти: ураження мигдаликів при інфекційних захворюваннях (дифтерії, скарлатині, туляремії, черевному тифі) та при захворюваннях

системи крові (інфекційному мононуклеозі, агранулоцитозі, лейкозах). Характерні зміни формули крові. Методи лікування.

Тема 12. Гострі та хронічні запальні захворювання гортані. Стенози гортані. Диференціальна діагностика між справжнім і несправжнім крупом. Гострий ларингіт, класифікація. Гострий ларинготрахеїт у дітей: етіологія, клініка, принципи лікування, види назотрахеальних інтубацій. Хронічний ларингіт: катаральний, гіпертрофічний, атрофічний, клінічні прояви, можливі ускладнення. Використання мікрохірургічної діагностики. Принципи консервативного та хірургічного лікування. Етіологія, класифікація, клініка стенозів гортані. Патофізіологічні механізми компенсації та декомпенсації при недостатності дихання. Невідкладна допомога та етіопатогенетичне лікування стенозів гортані у залежності від стадії. Комплектування набору інструментів для трахеотомії. Техніка виконання трахеотомії, конікотомії, можливі ускладнення. Принципи догляду за трахеостомою і трахеоканюлею.

Тема 13. Пухлини ЛОР органів у дітей. Доброякісні пухлини носа і біляносових пазух (остеома, папілома, ангіофіброма). Доброякісні пухлини глотки (юнацька ангіофіброма основи черепа). Доброякісні пухлини гортані (фіброма, папілома). Гломусні пухлини ЛОР органів. Акустична невринома. Принципи лікування.

Тема 14. Травми носа, носові кровотечі. Методи зупинки носових кровотеч. Діагностика травм носа і приносних пазух (пальпація, огляд, рентгенографія кісток носа в боковій проекції). Класифікація травм носа. Перша допомога при травмах. Місцеві і загальні причини носових кровотеч. Місцеві і загальні засоби зупинки носових кровотеч. Техніка передньої і задньої тампонади носа. Методи зупинки кровотечі з зони Кісельбаха (припікання судин слизової оболонки, хірургічна зупинка носової кровотечі). Кровотечі з решітчастого лабіринту, методи їх зупинки.

Тема 15. Сторонні тіла ЛОР органів. Опіки стравоходу. Різновиди сторонніх тіл вуха, симптоматика, особливості видалення. Механізм аспірації сторонніх тіл у дихальні шляхи. Особливості клініки при сторонніх тілах гортані та трахеї, бронхів методи їх видалення. Рентгенологічне обстеження хворого. Феномен Гольцкнехта-Якобсона. Методи діагностики і видалення. Симптоматика та ускладнення сторонніх тіл глотки і стравоходу. Етапи обстеження хворого з підозрою на стороннє тіло глотки і стравоходу. Рентгенологічні методи дослідження. Ускладнення сторонніх тіл глотки та стравоходу. Опіки стравоходу. Види опіків стравоходу. Характер некрозу при хімічному опіку кислотами, лугами. Патологоанатомічні та клінічні стадії опіків стравоходу. Клініка та перша допомога при опіках стравоходу. Обсяг інфузійної терапії. Профілактика та лікування рубцевих стенозів стравоходу. Бужування стравоходу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні	семінари	лабора-торні	СРС
Тема 1. Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження вуха.	6	0	2	0	0	4
Тема 2. Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження носа, приносних пазух, глотки, гортані, трахеї, стравоходу.	6	0	2	0	0	4
Тема 3. Захворювання зовнішнього вуха.	6	0	2	0	0	4

Вроджені вади розвитку.						
Тема 4 Гострі та хронічні гнійні середні отити. Отоанtrit, мастоїдит.	6	0	2	0	0	4
Тема 5. Хронічні гнійні середні отити. Лабіринтит. Принципи консервативного та хірургічного лікування у дітей.	6	0	2	0	0	4
Тема 6. Атипові форми мастоїдитів	6	0	2	0	0	4
Тема 7. . Негнійні захворювання вуха: секреторний середній отит, сенсоневральна приглухуватість. Кохлеарна імплантація.	6	0	2	0	0	4
Тема 8. Гострі та хронічні захворювання порожнини носа та приносних пазух.	6	0	2	0	0	4
Тема 9. Риногенні і отогенні внутрішньочерепні та орбітальні ускладнення.	6	0	2	0	0	4
Тема. 10. Гострі та хронічні тонзилофарингіти та їх ускладнення.	6	0	2	0	0	4
Тема 11. Гострі вторинні тонзиліти	6	0	2	0	0	4
Тема 12 Гострі та хронічні запальні захворювання гортані. Стенози гортані. Диференціальна діагностика між справжнім і несправжнім крупом.	6	0	2	0	0	4
Тема 13. Пухлини ЛОР органів у дітей.	6	0	2	0	0	4
Тема 14. Травми носа, носові кровотечі. Методи зупинки носових кровотеч.	6	0	2	0	0	4
Тема 15. Сторонні тіла ЛОР органів. Опіки стравоходу.	6	0	2	0	0	4
Залік	0	0	0	0	0	0
<i>Індивідуальні завдання</i>	0	0	0	0	0	0
Усього годин	90	0	30	0	0	60

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять. Лекційні заняття не передбачені.

5.2. Теми практичних занять

№	ТЕМА	Кільк
---	------	-------

з.п.		ість годин
1	Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження вуха.	2
2	Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження носа, приносних пазух, глотки, гортані, трахеї, стравоходу.	2
3	Захворювання зовнішнього вуха. Вроджені вади розвитку.	2
4	Гострі та хронічні гнійні середні отити. Отоантрит, мастоїдит.	2
5	Хронічні гнійні середні отити. Лабіринтит. Принципи консервативного та хірургічного лікування у дітей.	2
6	Атипові форми мастоїдитів	2
7	Негнійні захворювання вуха: секреторний середній отит, сенсоневральна приглухуватість. Кохлеарна імплантація.	2
8	Гострі та хронічні захворювання порожнини носа та приносних пазух.	2
9	Риногенні і отогенні внутрішньочерепні та орбітальні ускладнення.	2
10	Гострі та хронічні тонзилофарингіти та їх ускладнення.	2
11	Гострі вторинні тонзиліти	2
12	Гострі та хронічні запальні захворювання гортані. Стенози гортані. Диференціальна діагностика між справжнім і несправжнім крупом.	2
13	Пухлини ЛОР органів у дітей.	2
14	Травми носа, носові кровотечі. Методи зупинки носових кровотеч.	2
15	Сторонні тіла ЛОР органів. Опіки стравоходу.	2
	Всього	30

5.3. Темі семінарських занять. Семінарські заняття не передбачені.

5.4. Темі лабораторних занять. Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№	Назва теми / види завдань	Кіл-ть годин
1.	Тема 1. Підготовка до практичного заняття	4
2.	Тема 2. Підготовка до практичного заняття	4
3.	Тема 3. Підготовка до практичного заняття	4
4.	Тема 4. Підготовка до практичного заняття	4
5.	Тема 5. Підготовка до практичного заняття	4
6.	Тема 6. Підготовка до практичного заняття	4
7.	Тема 7. Підготовка до практичного заняття	4
8.	Тема 8. Підготовка до практичного заняття	4
9.	Тема 9. Підготовка до практичного заняття	4
10.	Тема 10. Підготовка до практичного заняття	4
11.	Тема 11. Підготовка до практичного заняття	4
12.	Тема 12. Підготовка до практичного заняття	4
13.	Тема 13. Підготовка до практичного заняття	4
14.	Тема 14. Підготовка до практичного заняття	4
15.	Тема 15. Підготовка до практичного заняття	4
	Разом	60

7. Методи навчання

Практичні заняття: бесіда, рольові ігри, вирішення клінічних ситуаційних задач, відпрацювання навичок огляду пацієнта, відпрацювання навичок виконання маніпуляцій

за переліком 5, інструктаж та відпрацювання навичок, тренувальні вправи з диференціальної діагностики найбільш поширених отоларингологічних захворювань.

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, самостійна робота з банком тестових завдань Крок-2, самостійне опанування алгоритмів спілкування з ЛОР хворими.

8. Форми контролю та методи оцінювання

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування, тестування, оцінювання комунікативних навичок під час рольової гри, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: залік.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
 - методи: опитування, вирішення ситуаційної клінічної задачі
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
2. Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття:
 - методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
3. Оцінювання роботи із пацієнтом з теми заняття:
 - методи: оцінювання: а) комунікативних навичок спілкування з пацієнтом, б) правильність призначення та оцінки лабораторних та інструментальних досліджень, в) дотримання алгоритму проведення диференціального діагнозу, г) обґрунтування клінічного діагнозу, д) складання плану лікування;
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину(5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
«5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилками.
«2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.

Здобувач допускається до заліку за умови виконання вимог навчальної програми та в разі, якщо за поточну навчальну діяльність він отримав не менше 3,00 балів.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінка за дисципліну складається з оцінки за поточну діяльність.

Середній бал за дисципліну переводиться у національну оцінку та конвертується у бали за багатобальною шкалою (200-бальною шкалою).

Конвертація традиційної оцінки в 200-бальну виконується інформаційно-технічний

відділ Університету програмою «Контингент» за формулою:

Середній бал успішності (поточної успішності з дисципліни) x 40

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну

Національна оцінка за дисципліну	Сума балів за дисципліну
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

За рейтинговою шкалою ECTS оцінюються досягнення здобувачами вищої освіти з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів, шляхом ранжування, а саме:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус
- Методичні розробки до практичних занять
- Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти
- Мультимедійні презентації
- Ситуаційні клінічні завдання
- Електронний банк тестових завдань за підрозділами з дисципліни

Навчально-методична література:

1. Заболотний Д.І., Мігін Ю.В., Безшапочний С.Б., Дієва Ю.В. Оториноларингологія. – К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 460 с.
2. Попович В.І. Сучасні стандарти лікування гострих запальних захворювань ЛОР - органів (Рекомендації). – Київ, 2019. – 80 с.
3. Бабінець Л.С, Бездітко П.А., Пухлік С.М. та ін Сімейна медицина: у 3 кн.: підручник. Кн.3. Спеціальна частина. Поліпрофільність загальної лікарської практики. – к., 2017. – 680 с.
4. Науменко О.М., Васильєв В.М., Дієва Ю.В., Безшапочний С.Б. Невідкладна допомога в оториноларингології: навчальний посібник // Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». – 2017. – 144с.

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Клінічна анатомія барабанної перетинки. Особливості розташування і будови барабанної перетинки у дітей раннього віку.
2. Клінічна анатомія барабанної порожнини. Особливості будови у дітей раннього віку.
3. Клінічна анатомія, фізіологія слухової труби. Особливості її будови у дитячому віці.
4. Клінічна анатомія внутрішнього вуха. Будова спірального органа. Адекватний подразник слухового аналізатора.
5. Механізм звукопроведення (трансмісія, трансформація звуку). Теорії звукосприйняття.
6. Методи дослідження слухового аналізатора у дітей раннього віку.
7. Клінічна анатомія півколових каналів та ампулярних рецепторів внутрішнього вуха. Вестибулярні ядра та їх зв'язки.
8. Будова отолітового апарату. Адекватні подразники. Методи дослідження вестибулярного апарату (калорична, обертальна, отолітова проби).
9. Клінічна анатомія порожнини носа. Особливості її будови у дитячому віці.
10. Кровообіг та іннервація порожнини носа.

11. Клінічна анатомія верхньощелепної та решітчастої пазухи. Клінічна анатомія лобної та основної пазухи. Особливості її будови у дитячому віці. Клінічне значення, фізіологія порожнини носа та приносних пазух.
12. Клінічна анатомія глотки, її відділи.
13. Анатомія, фізіологія лімфаденоїдного глоткового кільця, структура піднебінних мигдаликів. Вікові особливості лімфаденоїдної тканини глотки.
14. Клінічна анатомія порожнини гортані, іннервація гортані, її функції.
15. Вроджені вади вуха
16. Гематома і перихондрит вушної раковини.
17. Сірчана пробка, клініка, методи видалення.
18. Зовнішній отит: форми, етіологія, клініка, лікування.
19. Гострий гнійний середній отит. Етіологія, патогенез, клініка.
20. Лікування гострого гнійного середнього отиту.
21. Гострий мастоїдит: визначення поняття, стадії, клініка, діагностика, лікування. Отоанtrit. Антромастоїдотомія.
22. Атипові форми мастоїдиту.
23. Диференційна діагностика епітимпаніту і мезотимпаніту.
24. Консервативне лікування хронічного гнійного середнього отиту.
25. Види операцій на вусі при хронічних гнійних середніх отитах.
26. Лабіринтит: форми, клініка, лікування.
27. Шляхи та етапи розповсюдження інфекції з вуха у порожнину черепа.
28. Отогенні абсцеси мозку: клініка, лікування.
29. Отогенний менінгіт: клініка та лікування.
30. Сенсоневральна приглухуватість: причини, клініка, лікування.
31. Секреторний середній отит, ексудативний отит
32. Вроджені вади носа.
33. Фурункул носа, клініка, лікування.
34. Гострий нежить: етіологія, патогенез, клініка і лікування.
35. Хронічні риніти: етіологія, патогенез, патологічна анатомія, класифікація.
36. Вазомоторний та алергічний риніти: етіологія, клініка, лікування.
37. Гематома та абсцес носової перегородки: клініка, лікування.
38. Загальні та місцеві ознаки гострих і хронічних синуситів.
39. Риногенні внутрішньочерепні ускладнення: шляхи проникнення інфекції, види ускладнень, принципи лікування.
40. Риногенні орбітальні ускладнення: шляхи проникнення інфекції, види ускладнень, принципи лікування.
41. Класифікація тонзилітів.
42. Лакунарна ангіна: клініка, диференційний діагноз, лікування.
43. Вторинні ангіни.
44. Паратонзиліт і паратонзиллярний абсцес: етіологія, класифікація, лікування.
45. Заглотковий абсцес у дітей: клініка, лікування.
46. Аденоїдні вегетації: клініка, лікування.
47. Хронічний тонзиліт: етіологія, патогенез, класифікація, клініка.
48. Гострий та хронічний фарингіт: етіологія, клініка, лікування.
49. Гострі та хронічні ларингіти: етіологія, клініка, лікування.
50. Класифікація пухлин верхніх дихальних шляхів.
51. Сторонні тіла вуха, способи їх видалення.
52. Сторонні тіла носа. Засоби видалення. Риноліти.
53. Травми носа та приносних пазух: класифікація, клініка, лікування.
54. Носові кровотечі: причини, симптоматика, методи зупинки.
55. Стадії стенозу гортані, принципи лікування (медикаментозне, продовжена інтубація, трахеотомія).

56. Трахеостомія: показання, її варіанти, техніка виконання.
57. Сторонні тіла стравоходу: клініка, діагностика, методи видалення.
58. Опіки стравоходу: причини, патанатомія, клінічні стадії.
59. Перша допомога при опіках стравоходу.
60. Сторонні тіла дихальних шляхів: причини аспірації, анамнез, характеристика сторонніх тіл.

12.Рекомендована література

Основна:

1. Євчев Ф.Д., Пухлік С.М., Тігаренко О.В., Євчева А.Ф., Гаєвський В.В. Сучасна невідкладна допомога хворим із гострими та хронічними захворюваннями ЛОР-органів та при їх ускладненнях: навчально-методичний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів, лікарів-оториноларингологів та сімейних лікарів. – Одеса: Олді+, 2023. – 272с.
2. Попович В.І. Сучасні стандарти лікування гострих запальних захворювань ЛОР - органів (Рекомендації). – Київ, 2019. – 80 с.
3. Бабінець Л.С, Бездітко П.А., Пухлік С.М. та ін Сімейна медицина: у 3 кн.:підручник. Кн.3. Спеціальна частина. Поліпрофільність загальної лікарської практики. – к., 2017. – 680 с.
4. Заболотний Д.І., Мітін Ю.В., Безшапочний С.Б., Дієва Ю.В. Оториноларингологія. – К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 460 с.

Додаткова:

5. Попович В.І., Кошель І. В., Пухлік С. М .Риніти: сучасні клінічні рекомендації. Практичні аспекти. -К: ТОВ «Доктор-Медіа-Груп», 2023 р. - 100 с.
6. Попович В.І., Медвідь В.І., Пухлік С.М., Кошель І.В. Фармакотерапія основних оториноларингологічних синдромів у вагітних. - К: ТОВ «Доктор-Медіа-Груп», 2020 р. - 78 с.
7. R.Corbridge, N.Steventon. Oxford Handbook of ENT and Head and Neck Surgery//Paperback, 2020. - 496 p.
8. Y.Mitin, Y.Deyeva, Y.Gomza, V. Didkovskiy etc. Otorhinolaryngology// Medicine, 2018. – 264p.
9. M. M Paparella. Paparella'S Otolaryngology Head & Neck Surgery (2 Volumes)// Hardcover, 2020. – 460p.
10. J. A.Seikel, D.G.Drumright, D.J.Hudock. Anatomy and Physiology for Speech, Language, and Hearing //Format Hardback, 2019. - 700 p.
11. K.S.Helfer, E.L.Bartlett, A.N.Popper, R.R.Fay. Aging and Hearing: Causes and Consequences// Hardback< 2020. – 326p.
12. A.Al-Qahtani, H.Haidar, A.Larem. Textbook of Clinical Otolaryngology// Hardback, 2020. - 1155 p.
13. Z.Mu, J.Fang. Practical Otorhinolaryngology, Head and Neck Surgery: Diagnosis and Treatment// Hardback, 2020. - 314 p.
14. H.H.Ramadan, F.M.Baroodiy. Pediatric Rhinosinusitis// Paperback, 2020. - 300 p.
15. P.W.Flint, B.H.Haughey, V.J.Lund, K.T.Robbins, J.R.Thomas, M.M.Lesperance, H.W.Francis. Cummings Otolaryngology: Head and Neck Surgery, 3-Volume Set// Format Hardback, 2020. - 3568 p.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://moz.gov.ua>– Міністерство охорони здоров'я України
2. www.ama-assn.org – Американська медична асоціація / AmericanMedicalAssociation
3. www.who.int – Всесвітня організація охорони здоров'я
4. www.dec.gov.ua/mtd/home/ - Державний експертний центр МОЗ України
5. <http://bma.org.uk>– Британська медична асоціація
6. www.gmc-uk.org- General Medical Council (GMC)
7. www.bundesaerztekammer.de – Німецька медична асоціація